

TECHNIEK MAAKT JE WERELD

DE INGENIEUR

RECENSIE

BOEKRECENSIE: GREMLIN-GUERILLA TEGEN BIG TECH

17 MAART 2023

Van ons gedigitaliseerde leven worden vooral de grote techbedrijven wijzer. Tijd om terug te slaan, vindt techniekfilosoof Rens van der Vorst.

Regelmatig ontvang ik joviale mailtjes met teksten als 'Tijdje niet gezien, Pipo!', of 'Hey Pipo de Clown, Mis je beloning niet!' Raar? Niet echt. Ik vul namelijk lang niet altijd mijn eigen naam in bij online bestellingen, uit weerszin tegen de overvloed aan persoonlijke gegevens die je als koper steeds dient in te vullen.

Telkens als ik zo'n Pipo-mail zie binnenkomen, voel ik enige euforie. Ha Amazon! Jullie zijn dan wel een miljardenbedrijf en weten alles van me, maar nu heb ik jullie mooi beet!, denk ik dan.

KLEINE DADEN VAN VERZET TEGEN BIG TECH

Met dit soort kleine daden van verzet blijf ik, in de woorden van technofilosof Rens van der Vorst (<https://rensvandervorst.wordpress.com/about/>), te behoren tot het leger van de 'digitale gremlins'. Gremlins, bekend uit de gelijknamige zwarte kerstkomedie (<https://en.wikipedia.org/wiki/Gremlins>) uit 1984, zijn mythische wezen die er plezier in scheppen het systeem te saboteren.

Digitale gremlins (<https://www.atlascontact.nl/boek/digitale-gremlins/>), zoals de titel van Van der Vorsts nieuwste boek luidt, doen hetzelfde: met protestacties die nauwelijks moeite kosten, binnen de grenzen van de wet blijven en waarvoor geen technisch vernuft vereist is, pakken ze de controle terug van de algoritmen.

OPRUKKENDE AANWEZIGHEID VAN DIGITALE TECHNOLOGIE

Zijn die algoritmen zo dominant aanwezig dan? Van der Vorst, als docent en onderzoeker verbonden aan Fontys Hogescholen, vindt van wel. Hij gaat daarom voorop in de gremlin-guerilla (<https://www.digitalegremlins.nl/>) door allerlei mogelijke sabotageacties te verzinnen.

Maakt dat dit boek tot een handboek voor keiharde actie? Integendeel: het zijn stuk voor stuk ludieke, speelse plaagstootjes. Wat Van der Vorst vooral lijkt te beogen, is de lezer bewustmaken van de oprukkende aanwezigheid van digitale technologie en onze argeloosheid op dat gebied.

MAAK QR-CODE ONLEESBAAR MET ZWARTE STIFT

Er zijn talloze manieren om je als digitale gremlin te manifesteren. Ook zo'n hekel aan terrasjes waar geen ober meer aan de tafel komt, maar je met een QR-code de bestelling moet doorgeven? Neem dan voortaan een markeerstift mee als je uitgaat. Een paar witte vlakjes zwart kleuren en de code werkt niet meer. Dat hoeft niet eens stiekem te gebeuren: er zijn toch geen obers meer om je te betrappen, voegt de auteur fijntjes toe.

Nog zo'n ergernis: concertgangers die het hele optreden menen te moeten filmen. Ga naast zo'n smartphone-cineast staan en zing vervolgens hard en liefst ook lekker vals mee, adviseert Van der Vorst. Doen we dit in steeds groteren getale, dan zal het massale filmen vast stoppen. 'Enthousiast

meezingen tijdens een concert, ook als het heel vals is, is moreel gezien nog altijd veruit superieur aan filmen.'

TEGEN NIEMAND ZIJ WE ZO EERLIJK ALS TEGEN GOOGLE

Zelfs Google kunnen, nee, moeten we als digitale gremlins aanpakken, schrijft Van der Vorst in wat vermoedelijk de meest hilarische passage van z'n boek is. Tegen niemand zijn we zo eerlijk als tegen de zoekmachine, heeft onderzoek uitgewezen. Wie plotseling ernstige jeuk krijgt in de schaamstreek, zal niet direct z'n partner of de huisarts raadplegen, maar gaat googelend op zoek naar een oplossing.

Google weet dit maar al te goed: het hele bedrijfsmodel is gebaseerd op al die vertrouwelijke informatie. Dus, betoogt Van der Vorst, typ voortaan in de zoekbalk dat je buurman advies zoekt wegens ernstige schaamjeuk – Google zal radeloos verloren zijn.

TECHNOLOGIE IS VAAK NIET DE OPLOSSING

Van ingenieurs hebben digitale gremlins geen hoge pet op, schrijft Van der Vorst. De techniekspecialisten hebben de wereld de afgelopen dertig jaar bepaald niet beter gemaakt en zijn zelfs medeschuldig aan de zucht tot efficiëntie die ten grondslag ligt aan de digitalisering. 'Het probleem met techneuten is dat ze verstand hebben van technologie en daarmee alles willen oplossen. Maar dat is juist het gevaar. Technologie is vaak niet de oplossing.'

Zijn er verkiezingen, dan surfen digitale gremlins dan ook snel naar de website vindbetaopdelijst.nl, waar alle kandidaten met een technische achtergrond staan opgesomd, 'om uit te zoeken op wie ze níét moeten stemmen'.

INGENIEURS MET SUPERKRACHTEN

Behalve dat het voor bèta's verstandig is om inzicht te krijgen in de strategie van de 'vijand', is het boek van Van der Vorst zo lezenswaardig omdat het veel humor bevat en een uiterst relevante boodschap. Ingenieurs: jullie hebben superkrachten, maar daarmee komt ook verantwoordelijkheid.

Tekst: Pancras Dijk

Digitale gremlins. Slimme sabotages om je te onttrekken aan het algoritme

Rens van der Vorst | 240 Blz. | € 22,99 | e-book € 14,99